

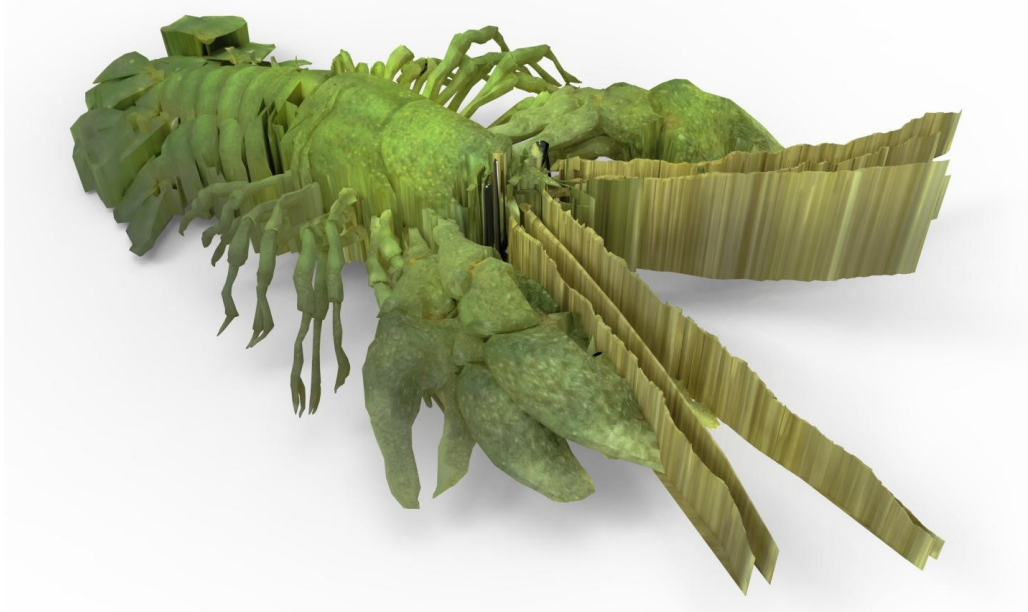
Gamle søkort, ny kunst og nysgerrigheden efter, hvordan man orienterer sig i verden

Vejle Kunstmuseums udstilling 'Navigeringer' slipper godt afsted med at kombinere søkort og kunst fra dengang i 1600-tallet – da det vestlige menneskes herskertrang for alvor begyndte at udfolde sig – med samtidskunst, der vidner om en radikal skepsis over for datidens store ideer

DEL ARTIKEL

Lone Nikolajsen

Kristoffer Ørums installation *Signal_Krebs* er bygget op som en parodi på naturhistorisk formidling. Værket består af hidsiggrønne krebsefigurer, små tekster og videoer, og Ørum har udstyret krebsene med sci-fi-lignende egenskaber, og på den måde bliver de en parallel til de fabeldyr, som kartograferne i gamle dage indsatte på de dele af søkortet, man endnu ikke kendte til.

 VEJLE KUNSTMUSEUM

KULTUR

10. juni 2020

Springet er stort fra de historiske perler fra Vejles Kunstmuseums samling – kunstfærdige søkort og små kobbertryksportrætter af Rembrandt – der danner afsæt for udstillingen *Navigeringer – på kanten af en forandret verden* til de installationer, som fire samtidskunstnere har lavet til anledningen. Så stort, at kontrasten mellem det historiske og det nutidige nærmest er det, der gør størst indtryk på udstillingen, de enkelte værkers kvaliteter til trods.

Den hollandske kartograf Hendrick Donckers (1626-1699) søkortsamling *De Zee-Atlas of Water-Werelt* fra 1669 er noget af det første, man møder i det dunkelt belyste udstillingslokale. De ligger vandret i oplyste montrere, så de står og lyser en lille smule op og inviterer til, at man læner sig ind over dem og studerer dem, som man gør med søkort, når de er i brug.

Inde midt i rummet er ti små kobbertryk af Rembrandt (1606-1669) hængt op som de kunstgenstande, de er: lodret, indrammet i en sort passepartout og inviterende til en anden, mindre praksisorienteret form for beskuelse.

Og rundt om disse to eksempler på, hvordan trangen til at beskrive menneskets indre og ydre verden kom til udtryk i 1600-tallet, har kunstnerne Gry Bagøien, Kristoffer Ørum, Ferdinand Ahm Krag og Rikke Benborg så skabt værker til anledningen. Vidt forskellige, både hvad medier, materialer, temperament og tilgang til det overordnede navigeringstema angår, men alle sammen præget af en mærkbar nysgerrighed efter, hvordan mennesker (og andre dyr) orienterer sig i verden.

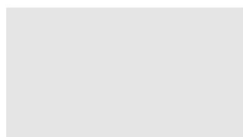
Gry Bagøien laver lyd- og videokunst, der forholder sig direkte til dyrelivet

bestemte steder på planeten. Kristoffer Ørum laver tankevækkende, fabulerende fis med den faktisk eksisterende invasive signalkrebs, som han udstyrer med en masse sci-fi-egenskaber. Ferdinand Ahm Krag's malerier og tegninger lader til at være optaget af, hvordan og hvornår streger forestiller noget bestemt andet. Og Rikke Benborg har lavet et videoværk, hvor hun bruger sin egen krop og forskellige digitale teknikker til at tematisere det menneskelige sinds mangfoldighed.

Selv om værkerne taler i hver deres retning, er det både en gevinst at opleve dem side om side i deres forskellighed og i selskab med de smukt ornamenterede søkort og Rembrandts kobbertryk. Af sidstnævnte fungerer *Selvportræt med stirrende øjne* nærmest humoristisk som et billede på et menneske, der bliver slynget bagud ind i sine egne utilstrækkelige grundopfattelser.

Serenade til hvalerne

Der er gået godt 350 år, siden det var Donckers og Rembrandts tur til at stå på kanten af en forandret verden. Dengang bestod de radikale forandringer groft sagt af en skærpet opmærksomhed på det enkelte menneskes indre liv og individualitet, et større geografisk og kosmologisk overblik, bedre mulighed for at beherske både sine fjerntboende medmennesker og den omgivende natur.

Den hollandske kartograf Hendrick Donckers (1626-1699) søkortsamling 'De Zee-Atlas of Water-Werelt' fra 1669 ligger vandret i oplyste montrere, så de står og lyser en lille smule op og inviterer til, at man læner sig ind over dem og studerer dem, som man gør med søkort, når de er i brug. Sammen med ti små kobbertryk af Rembrandt er kortene eksempler på, hvordan trangen til at beskrive menneskets indre og ydre verden kom til udtryk i 1600-tallet.

📍 VEJLE KUNSTMUSEUM

Nutidens radikale forandring af, hvordan vi som mennesker forstår os selv, vores omverden og vores forhold til den og rolle i den, er om ikke diametralt modsat, så dog vildt anderledes. Det er tydeligvis utilstrækkeligt at opfatte sig selv som et velafgrænset individ, der kan agere autonomt i verden, når denne verdens klima, og dermed vilkårene for at leve i det, begynder at skride ukontrollerbart.

De teknologiske muligheder for at danne sig et overblik over og dokumentere menneskets indre liv, planetens indretning og det ydre rum bliver bedre og bedre, men spørgsmålet om, hvad man skal med den viden, bliver samtidig mere og mere presserende. Ønsket om at beherske verden og sine medmennesker er heller ikke længere legitimt på samme måde, selv om det vist er svært at slippe.

Gry Bagøiens (f. 1975) ene videoinstallation, »Instinkt«, som er det første, man møder i det næsten mørklagte rum, er et bud på en mere ydmyg tilgang til verden. Kunstneren rejste i 2017 til Nordnorge for at se, om hun kunne synge med pukkelhvaler, dette seje, smukke dyr, der bruger lyd både til at kommunikere og navigere med.

Her sejlede hun rundt med sit transportable optagestudie inklusiv undervandsmikrofon- og højttaler, så hvalerne både kunne høre og svare hende. Et kort sammenklip af optagelser fra denne ekspedition kører på et lærred, mens en parabol kaster lydsiden over til en anden og således efterligner hvalernes teknik, når de synger ned mod havbunden, hvorfra lyden kastes op og videre til andre hvaler.

Hendes sang er ublu i sin patos. Teksten drukner lidt i lyden af hav, blæst, hvaler og mågeskrig, men ord som »jord«, »himmel« og »stjerner« trænger igennem.

I installationen »Lemuria« i den modsatte ende af lokalet er det den syngende abeart indrilemuren fra Madagaskar, Bagøien forsøger at komme i musikalsk kontakt med. Begge værker kombinerer en underspillet skøn billedside med den ædle, enkle ambition at komme i fredelig kontakt.

Samtidsrelevant fabeldyr

Mens Bagøien med sine ekspeditionsbaserede værker trækker på klassisk naturhistorisk videnindsamling, er Kristoffer Ørums installation »Signal_Krebs« bygget op som en parodi på naturhistorisk formidling. Det drejer sig alt sammen om signalkrebsen, som i Kristoffer Ørums udlægning blandt andet er kendetegnet ved at have et kort over lokale trådløse netværk på sin hale og ved at kunne kommunikere med krebs over hele verden gennem elektriske impulser udsendt fra kløerne.

Værket består af hidsiggrønne krebsefigurer, små tekster og videoer, der forklarer, hvad problemerne med dem er. Det er sjovest, når teksterne beskriver frit opfundne egenskaber, som for eksempel signalkrebsens fælles trådløse sværmsyn, der på trods af et dårligt individuelt syn giver dem en fornemmelse af deres omgivelser, et gennemsnit af, hvad signalkrebs i samme område ser.

I en af Ørums tekster nævnes det, hvordan kartograferne i gamle dage indsatte fabeldyr på de dele af søkortet, man endnu ikke kendte til. Hans science fiction-ficerede signalkrebs er selv et udmærket bud på et fabeldyr, der kan vade ind på de områder af den teknologiske udvikling, vi ikke har overblik over endnu.

Rikke Lenborgs videoinstallation »Endless Points of Being«, hvis lydside man desværre på grund af coronasmittefare ikke kunne få at høre i hovedtelefoner, fremstod umiddelbart som det sværest tilgængelige på udstillingen. Ved hjælp af en såkaldt *motion-suit* har hun overført sin egen krops bevægelser til en digital animation, hvor de farvede felter, kroppen består af, flyder ud og integrerer sig i det abstrakte digitale rum.

Måske på grund af den manglende lydside opdagede denne anmelder ikke forbindelsen til det feltarbejde, kunstneren viser sig at have lavet i de bygninger, der engang husede Danmarks største institution for såkaldte åndssvage, De Kellerske Anstalter, i Brejning ved Vejle, og de tanker om normalitetsbegreber, det ifølge en formidlingstekst på museets hjemmeside har affødt.

Ferdinand Ahm Krag's bidrag, værkmiljøet »Rogue Planet«, består af to blåhvide billeder, der hænger på den sorte væg og ligner landskaber uden nødvendigvis at forestille landskaber, af seks gulbrun-grønne malerier, hvor ansigter gemmer sig mellem abstrakte strøg, og to glasborde med henholdsvis røde og gråsorte tegninger.

Også disse tegninger befinder sig på grænsen mellem abstraktion og gengivelse af naturens former. Nogle steder minder den stringente brug af streger næsten om højdeangivelser og lignende kartografiske signaturer. Andre steder fungerer de som skraveringer, der giver noget, man kunne bilde sig ind var naturmotiver, form.

I modsætning til de andre samtidskunstneres bidrag peger »Rogue Planet« ikke ud på et specifikt virkeligt fænomen, men det er – som de andre værker – en nysgerrig undersøgelse af, hvordan man med sit menneskeblik orienterer sig. Det klæder Donckers gamle søkort og Rembrandts

»Selvportræt med stirrende øjne«.

'Navigeringer – på kanten af en forandret verden'. Kan ses på Vejle Kunstmuseum indtil 16. august og herefter på Holstebro Kunstmuseum fra 26. september til 17. januar 2021.

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

Overvågningskapitalismens tidsalder (Paperback)

Shoshana Zuboff

Kr. 237,95

<https://butik.information.dk/products/overvagningskapitalismens-tidsalder>

Hvordan løser vi fremtidens fertilitetsproblemer?

Lone Schmidt & Anja Pinborg

Kr. 41,95

<https://butik.information.dk/products/hvordan-loser-vi-fremtidens-fertilitetsproblemer>

Kunstner i arbejde

Bojana Kunst

Kr. 254,95

<https://butik.information.dk/products/kunstner-i-arbejde>

Vi kan kun være fjender

Peter Pomerantsev

Kr. 147,95

<https://butik.information.dk/products/vi-kan-kun-vaere-fjender>

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<https://butik.information.dk/>